

**Η ζωή και οι δραστηριότητες του Θωμά Φικάρδου,
καγκελάριου του βασιλιά της Κύπρου Ιακώβου Β΄
και φεουδάρχη του ομώνυμου χωριού.**

του Νίκου Κουρέα

Ο Θωμάς Φικάρδος, καγκελάριος του βασιλιά της Κύπρου Ιακώβου Β΄ και ιδιοκτήτης του χωριού που φέρει μέχρι και σήμερα την ονομασία του, και το οποίο προφανώς του εδόθη από το βασιλιά ως φέουδο, ήταν σημαντική προσωπικότητα της υστεροφραγκικής και βενετικής περιόδου. Η σταδιοδρομία του καλύπτει τόσο την εποχή του Ιακώβου Β΄, του προτελευταίου βασιλιά της Κύπρου, όσο και αυτή της συζύγου και διαδόχου του, της βασίλισσας Αικατερίνης Κορνάρο. Απαντάται για πρώτη φορά στο χρονικό του Γεώργιου Βουστρώνιου, που καλύπτει την ιστορία της Κύπρου μεταξύ των ετών 1458 και 1489. Σύμφωνα με την εξιστόρηση αυτού του χρονικογράφου όταν το 1473 ο βασιλιάς Ιάκωβος Β΄ ήταν ετοιμοθάνατος κάλεσε τον ευγενή Θωμά Φικάρδο, τον καγκελάριο του, για να ετοιμάσει τη διαθήκη του, η οποία στη συνέχεια διαβάστηκε στην παρουσία των κυριότερων αξιωματούχων του βασιλείου.

Ο Φικάρδος είχε ευδόκιμη σταδιοδρομία και επί της εποχής της βασίλισσας Αικατερίνης Κορνάρο, της Βενετής συζύγου και διαδόχου του βασιλιά. Επί της εποχής της το βασίλειο της Κύπρου προσαρτήθηκε στην ισχυρή πολιτεία της Βενετίας με το ακμάζων εμπόριο και τον πανίσχυρο στόλο της. Όταν στα τέλη του 1473 οι Βενετοί κατέστειλαν μια ανεπιτυχή συνωμοσία εναντίον τους από τους Καταλανούς μισθοφόρους του τέως βασιλιά ο Φικάρδος στις 3 Φεβρουαρίου 1474 ορίστηκε μέλος της ειδικής επιτροπής που συστάθηκε υπό την προεδρία του Βενετού ναύαρχου Πέτρου Μοσενίγο για τον εντοπισμό και την εκδίκαση των στασιαστών και διαφόρων άλλων ατόμων που θεωρούνταν εχθροί της Βενετίας. Πέντε ημέρες αργότερα, στις 8 Φεβρουαρίου, ο Φικάρδος μαζί με τα άλλα μέλη αυτής της επιτροπής επισκέφθηκαν τη βασίλισσα, έγραψαν σχετική επιστολή και ακολούθως ο Φικάρδος τη διαβίβασε στο Βενετό προνοητή και στο ναύαρχο του βενετικού στόλου, οι οποίοι με βάση τις συγκεκριμένες οδηγίες που περιείχε η επιστολή προχώρησαν στη σύλληψη των ατόμων υπό κατηγορία για ενέργειες εναντίον της Βενετίας. Από αυτά τα άτομα

άλλοι απαγχονίστηκαν, άλλοι φυλακίστηκαν και άλλοι έχασαν τις περιουσίες τους, οι οποίες κατασχέθηκαν.

Ο Φικάρδος επίσης εκπροσώπησε τη βασίλισσα Αικατερίνη το Μαΐο 1476 ως απεσταλμένος στο Μαμελούκο σουλτάνο της Αιγύπτου. Εκεί εξήγησε πως ο ετήσιος φόρος υποτέλειας που όφειλε η Κύπρος στο σουλτάνο δεν είχε καταβληθεί τα προηγούμενα δύο χρόνια λόγω της συνωμοσίας των Καταλανών, καθώς και λόγω των ζημιών που είχαν προξενήσει οι ακρίδες στην Κύπρο. Επίσης εξασφάλισε την κατανόηση του σουλτάνου για την καθυστέρηση και αναγνώριση εκ μέρους του της βασιλείας της Αικατερίνης, όπως και την απελευθέρωση του προηγούμενου απεσταλμένου της Κύπρου, ο οποίος είχε φυλακιστεί από τον σουλτάνο ως αντίποινο για την μη έγκαιρη καταβολή του φόρου υποτέλειας, που στο μεταξύ είχε σταλεί για εκείνα τα δύο χρόνια. Επέστρεψε στην Κύπρο με διάφορα πολύτιμα δώρα από τον σουλτάνο για τη βασίλισσα, όπως μπαχαρικά, μια σέλλα επεξεργασμένη με χρυσάφι, μεταξωτά και ξύλο αλόης. Μερικά χρόνια αργότερα, το 1483, ξαναπήγε στο Κάιρο ως απεσταλμένος της βασίλισσας και εξιστόρησε στο Γεώργιο Contarini, το κόμη της Ιώππης, την επιτυχία της αποστολής του, τονίζοντας πως οι απόπειρες του απεσταλμένου του Καταλανού βασιλιά Φερδινάνδου της Νεαπόλεως να βλάψει τις υποθέσεις του κυπριακού βασιλείου απέβησαν άκαρπες, πως οι Καταλανοί στο Κάιρο βρίσκονταν υπό δυσμένεια και μάλιστα ότι ο σουλτάνος ήταν έτοιμος να στείλει 400 ιππείς στην Κύπρο για την καλύτερη προστασία του βασιλείου. Η επιστολή του περιέχει στοιχεία και για τον προσωπικό του βίο. Στην τελική παράγραφο της δοξάζει το Θεό για την γέννηση του δεύτερου υιού του διότι επιθυμούσε να έχει κληρονόμους.

Η βασίλισσα Αικατερίνη έστειλε το Φικάρδο σε αποστολές στη Βενετία. Το 1487 μετέβη εκεί και πληροφόρησε το Συμβούλιο των Δέκα πως η σοδειά εκείνης της χρονιάς ήταν η καλύτερη των τελευταίων 50 ετών, εξασφαλίζοντας έτσι άδεια εξαγωγής των κυπριακών δημητριακών σε διάφορες βενετοκρατούμενες περιοχές, καθώς και στη Ρόδο. Ξαναπήγε στη Βενετία και την επόμενη χρονιά, αλλά υπό λιγότερο ευχάριστες περιστάσεις. Το έτος 1488, έπεσε σκιά υποψίας πάνω στο Φικάρδο. Θεωρήθηκε αναμιγμένος σε μια άλλη συνωμοσία εναντίον της Βενετίας από τον Σικελό Rizzo de Marino και τον Κύπριο ευγενή Tristan de Gibelet, οι

οποίοι είχαν σχεδιάσει να παντρέψουν τη βασίλισσα Αικατερίνη με τον Αλόνζο, το υιό του βασιλιά της Νεαπόλεως στην Ιταλία. Οι Βενετοί κατάφεραν να τους συλλάβουν και στη συνέχεια ο Tristan de Gibelet αυτοκτόνησε, ενώ ο Rizzo de Marino φυλακίστηκε για τρία χρόνια και μετά στραγγαλίστηκε. Σε επιστολή του Συμβουλίου των Δέκα της Βενετίας προς το ναύαρχο του στόλου Φραγκίσκο de Priuli του έδωσε οδηγίες να διευθετήσει την άφιξη του Φικάρδου στη Βενετία το ταχύτερο δυνατό 'με ισχυρή φρουρά' για να ανακριθεί από το Συμβούλιο. Μετέβη στη Βενετία αλλά εκεί το Συμβούλιο, αφού έλαβε υπόψη τις μαρτυρίες πολλών ατόμων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν και βενετοί αξιωματούχοι και ευγενείς, τελικά όχι μόνο τον αθώωσε αλλά του απένειμε και εύφημο μνεία για τις υπηρεσίες του προς τη Βενετία, με ειδική αναφορά στις αποστολές του στο Κάιρο, διατάσσοντας την απελευθέρωση και τον επαναπατρισμό του το Σεπτέμβριο 1489. Σε μια ανώνυμη βενετική έκθεση για τα προϊόντα της Κύπρου και τα έσοδα των κυριότερων φεουδαρχών που συνετάχθη στα τέλη του 15^{ου} ή στις αρχές του 16^{ου} αιώνα αναφέρεται ο Θωμάς Φικάρδος ως έχοντας το σχετικά ψηλό ετήσιο εισόδημα των 550 βενετικών δουκάτων, μέρος του οποίου ασφαλώς προήλθε από το χωριό που σήμερα φέρει το όνομά του. Η ημερομηνία θανάτου του Θωμά Φικάρδου παραμένει άγνωστη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

L. de Mas Latrie, *Histoire de l'île de Chypre sous le règne des princes de la maison de Lusignan*, 3 τόμοι, Παρίσι 1852-1861, τόμος Γ', σσ. 405-406, 419-420 και 499.

L. de Mas Latrie (επιμ.), 'Documents nouveaux servant de preuves à l'histoire de l'île de Chypre sous le règne des princes de la maison de Lusignan', ed. L. de Mas Latrie in *Collection des documents inédits: Mélanges historiques*, τόμος Δ', Παρίσι 1882, σσ. 518-521.

Αικ. Αριστείδου (επιμ.), *Ανέκδοτα έγγραφα της κυπριακής ιστορίας από το κρατικό αρχείο της Βενετίας*, 4 τόμοι, Λευκωσία 1990-2003, τόμος Α', αρ. εγγρ. 11 και 17.

N. Coureas (μεταφρ.), *George Boustronios, A Narrative of the Chronicle of Cyprus 1456-1489*, Λευκωσία 2005, κεφ. 98, 218 και 220, υποσημ. 230 και 377.